

Tadeusz Juchniewicz
Uniwersytet Wrocławski, Polska

Z Wilna do Wrocławia. Śladami Profesor Marty Burbianki

Marta Burbianka urodziła się 18 marca 1898 r. we wsi Ryngowiany (Рынговяны, Ringuvėnai), w powiecie szawelskim (Шавельский уезд) dawnej guberni kowieńskiej¹. Ojciec Heliodor Burba był agronomek, zmarł pod koniec I wojny światowej, matka Jadwiga z Huszczów zmarła jeszcze przed 1914 r.². Rodzeństwo Marty Burbianki, dwie siostry, Maria i Emilia po zakończeniu II wojny światowej pracowały w Państwowym Zakładzie Higieny, pierwsza w Warszawie, druga – Emilia (po mężu Urbanowicz) we Wrocławiu³. Córki pobierały pierwsze nauki w domu, na dalszą edukację państwo Burbowie wysłali je do prywatnego 8-klasowego Gimnazjum Żeńskiego Anny Jastrzębskiej w Rydze (z prawami szkół państwowych)⁴. Marta naukę gimnazjalną rozpoczęła w 1911 r. w

---

¹ *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. Bronisław Chlebowski, Władysław Walewski, T. 10, Warszawa 1889, s. 104. W opisie wioski znajdujemy informację, że dobra znajdują się nad rzeką Ryngową, 24 wiorsty od Szawel w gminie i parafii Kurszany (lit. Kuršėnai).

² Tamże. Heliodor Burba jest wymieniony jako właściciel 977 dziesięcin ziemi dworskiej w dobrach ryngowiańskich. Z odpisu metryki chrztu sporządzonej w jęz. rosyjskim przez proboszcza parafii w Kurszanach (17 V 1917) wynika, że rodzice Heliodor i Jadwiga oraz świadkowie chrztu Eugeniusz Burba i Konstancja z Huszczów mieli pochodzenie szlacheckie.

³ Jerzy Żenkiewicz w *Wykazie części majątków polskich w Republice Litewskiej w latach 1919–1939* opracowanym na podstawie swoich dwóch książek: *Ziemiaństwo polskie w Republice Litewskiej w okresie międzywojennym oraz Litwa na przestrzeni wieków i jej powiązania z Polską* wymienił Ryngowiany jako majątek należący do Emilii Burbianki (gmina Kurszany, powiat Szawle) <https://www.umk.pl/~zenkiewicz/Publikacje/wykaz.php> [dost.: 15.09.2020]. Informacje dotyczące Marty Burbianki i jej rodziny znajdują się w zbiorze dokumentów przechowywanych w Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego.

⁴ W drugiej połowie XIX w. Ryga była ważnym ośrodkiem oświatowym dla Polaków z zaboru rosyjskiego. Znajdowały się tam gimnazja, szkoły średnie, prywatne zakłady kształcenia różnego typu oraz zakłady naukowe żeńskie prowadzone przez Polki. „Najstarsza pensja polska zarządzana początkowo przez Hryniewską, należała do Anny Jastrzębskiej (...) Zakład naukowo-wychowawczy mieścił się przy ulicy Elżbiety (Elizabetes) 55. Zapis uczennic rozpoczynał się na początku sierpnia, a rok szkolny pod koniec tego miesiąca. Jastrzębska prowadziła w swoim zakładzie wszechstronną działalność. W

Rydze, ukończyła w 1916 r. w ówczesnym Piotrogradzie (ósmą klasę pedagogiczną). Nieoczekiwane przenosiny gimnazjum do innego miasta w Imperium Rosyjskim były związane z działaniami wojennymi zbliżających się wojsk niemieckich. Od jesieni 1915 r. edukacyjna placówka Anny Jastrzębskiej kontynuowała działalność w Piotrogradzie, po wybuchu rewolucji lutowej w 1917 r. przeniosła się do Bobrujska (dzisiejsza Białoruś). Gimnazjum było nie tylko ośrodkiem kultury polskiej, wyróżniało się poziomem nauczania, wśród pedagogów znajdujemy nazwiska znanych profesorów: slawisty Jana Ptaszyckiego, językoznawcy i lingwisty Jana Baudouina de Courtenay, a wśród doktorów – historyka literatury Piotra Bańkowskiego oraz Bogdana Winiarskiego, prawnika, późniejszego przewodniczącego Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w Hadze (1961–1964)⁵.

Po ukończeniu gimnazjum Marta Burbianka udzielała prywatnych lekcji. W 1919 r. wstąpiła na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Stefana Batorego (USB) w Wilnie jako wolna słuchaczka. Niestety, trudności materialne zmusiły do przerwania nauki. Po kilkuletniej przerwie ponownie podjęła studia, które ukończyła w 1931 r., uzyskując dyplom magistra filozofii ze specjalnością historyczną. Dwa lata później, w 1933 r. na podstawie dysertacji pt. *Augustus Rotundus, wójt wileński* otrzymała tytuł doktora filozofii. Praca doktorska, napisana pod kierunkiem wybitnego badacza dziejów Litwy prof. Stanisława Kościałkowskiego, była również wstępem do dalszych badań i kwerendy archiwalnej dotyczącej

---

roku szkolnym 1896/1897 otworzyła klasę wstępną z oddziałem froeblovskim. Do pierwszego oddziału klasy wstępnej przyjmowane były dziewczynki nie umiejące czytać. Siódmą klasę pedagogiczną z kursami obcych języków utworzyła w roku szkolnym 1901/1902. Klasa pedagogiczna przygotowywała uczennice do egzaminu na dyplom nauczycielski, a obejmowała m.in. metodykę elementarnego kursu nauk, kurs języków nowożytnych, zajęcia praktyczne. Od 1902 r. rozpoczęto w tym zakładzie również kursy dla bon. Od 1906 r. pensja Jastrzębskiej funkcjonowała jako ośmioklasowy zakład naukowo-wychowawczy z pensjonatem i klasami przygotowawczymi. Językiem wykładowym był rosyjski, ale uczono także języka polskiego, niemieckiego, francuskiego, łaciny, historii, geografii, robótek ręcznych. Nauka języka polskiego zatwierdzona została według najszerszych programów prywatnych zakładów w Warszawie”. Frąckowiak-Karczewska Krystyna, *Z dziejów szkolnictwa polskiego na Łotwie, [w:] Polacy na Łotwie*, red. Walewander Edward, Lublin 1993, s. 312–313.

⁵ Nykiel Beata Kinga, *Gimnazjum żeńskie i Wyższe Kursy Żeńskie Anny Jastrzębskiej*, <http://www.polskipetersburg.pl/hasla/gimnazjum-zenskie-i-wyzsze-kursy-zenskie-anny-jastrzebskiej> [dost.: 03.09.2020].

Fot. 1. Zdjęcie prof. Marty Burbianki.

Źródło: zbiory Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego.

dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego. Uzyskane magisterium umożliwiło Marcie Burbiance podjęcie pierwszej pracy zawodowej w Muzeum Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie⁶. Przez dwa lata pracowała przy inwentaryzowaniu i katalogowaniu księgozbioru. Współpracowała przy wydawaniu materiałów po profesorze USB Ludwiku Janowskim (w latach 1920–1921 był dyrektorem Biblioteki Uniwersyteckiej). Pierwszą *stricto* pracą bibliotekarską przerwała w maju 1933 r., decydując się na

---

⁶ O Muzeum Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie zob. szerzej Ilgiewicz Henryka, *Societates Academicae Vilnenses. Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie (1907–1939) i jego poprzednicy*, Warszawa 2008. Zob. również artykuł Michała Brensztejna, *Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Wilnie*, Wilno 1937, s. 7–12, <https://polona.pl/item/towarzystwo-przyjaciol-nauk-w-wilnie,Njc4NTg3MDg/8/#info:metadata> [dost.: 06.09.2020].

podjęcie nowego wyzwania, jakim było objęcie posady nauczycielki w polskich gimnazjach w Kownie i Poniewieżu oraz litewskim w Kupiszkach (lit. *Kupiškis*). Zwrócenie się ku pracy pedagogicznej było odpowiedzią na ofertę Macierzy Szkolnej, organizacji bardzo aktywnej w sferze oświatowo-wychowawczej na Kresach, która w owym czasie poszukiwała nauczycieli do pracy na Litwie Kowieńskiej. Władze litewskie miały określone wymagania związane z zatrudnieniem nauczycieli w szkołach polskich, a mianowicie ukończone studia na USB oraz biegła znajomość języka litewskiego. Te wymagania spełniała dr Marta Burbianka, która nie obawiała się podjąć pracy za granicą (w pewnym stopniu zrezygnowała z dobrze zapowiadającej się kariery zawodowej w Wilnie). Opuszczając Wilno w 1933 r., które było stolicą województwa w II Rzeczypospolitej, powróciła w 1946 r. do miasta, które było już stolicą Litewskiej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej. Posadę nauczycielki języka polskiego i historii w Prywatnym Gimnazjum Polskim im. Adama Mickiewicza w Kownie, ówczesnej stolicy Republiki Litewskiej, objęła we wrześniu 1933 r. Gimnazjum to zostało utworzone w 1918 r. i działało do 1940 r.⁷. Było ono utrzymywane częściowo przez kowieńskie Polskie Towarzystwo Oświatowo-Kulturalne na Litwie „Pochodnia”. Marta Burbianka pracowała tam do 1 września 1937 r. Od września tegoż roku przeniosła się do Poniewieża, gdzie znalazła zatrudnienie w Polskim Gimnazjum Towarzystwa „Oświata”. Warto nadmienić, że to Towarzystwo utrzymywało również gimnazjum, bibliotekę i dwie czytelnie w Wiłkomierzu. Nauczycielskie obowiązki nie ograniczały działalności Burbianki na innym polu. Angażowała się ona „w pracy oświatowej i patriotycznej w świetlicach robotniczych, w polskich kulturalnych towarzystwach <Pochodnia> i <Oświata> oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego na Litwie. Inną formą jej działalności oświatowej było pośrednie docieranie do dzieci i młodzieży poprzez prasę i bezpośrednie poprzez pracę w polskim harcerstwie. Ta pierwsza przejawiała się w popularyzowaniu szkiców historycznych i artykułów okolicznościowych związanych z kulturą naszego narodu, ogłaszanych na łamach tamtejszych czasopism i dzienników: w

---

⁷ Zob. Mackiewicz Ryszard, *80. rocznica powstania Gimnazjum Polskiego im. A. Mickiewicza w Kownie*, <http://archiwum99.tripod.com/434/gimnazium.html> [dost.: 04.09.2020].

<Chacie Rodzinnej>⁸ i <Dniu Kowieńskim>⁹, a pod pseudonimem <Ciocia Marysia> w <Świątku Dziecinnym>, w dziale <Skrzynka dla dzieci>”¹⁰. Zakończyła pracę w gimnazjum poniewieskim 1 lipca 1940 r. Powodem było zamknięcie szkół polskich na Litwie. We własnoręcznie napisanym życiorysie, który jest zamieszczony w unikatowym *Albumie XX-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego*, Marta Burbianka tak wspomina ten trudny, a później wojenny etap swojego życia:

Po zamknięciu szkół polskich w 1940 r. przez władze litewskie zostałam przeniesiona przez urzędujący w Wilnie Litewski Ludowy Komisariat Oświaty do państwowego gimnazjum litewskiego w Kupiszkach jako nauczycielka języków obcych¹¹. Niemcy po zajęciu Lit.[ewskiej] SRR pozostawili szkołom litewskim autonomię i nauczycieli na zajmowanych stanowiskach. Pracowałam więc w gimnazjum w Kupiszkach do 1 października 1944 r.¹². Jednocześnie wykładałam na tajnych kompletach lite-

---

⁸ Tygodnik „Chata Rodzinna”, wydawany w Kownie od 1923 r., był skierowany do polskiej inteligencji miejskiej oraz byłych właścicieli ziemskich. Tygodnik zamieszczał dużo informacji z Polski i świata, mniej z Litwy. Publikowano tu często artykuły dotyczące życia Polaków litewskich, informacje o działalności Towarzystwa Oświatowego „Pochodnia” oraz szkół polskich w Kownie i Poniewieżu. Zob. Demski Dagnosław, *Kowieńskie pisma polskojęzyczne „Nowiny” i „Chata rodzinna” – dwie narracje o relacjach polsko-litewskich*, „Etnografia Polska”, 2006, z. 1–2, s. 135–137, [http://cyfrowaetnografia.pl/Content/4862/Strony od etnografia pol. 2006-11_Demski.pdf](http://cyfrowaetnografia.pl/Content/4862/Strony%20od%20etnografia%20pol.%202006-11_Demski.pdf) [dost.: 09.09.2020]. W tym tygodniku w latach 1934–1938 często zamieszczała swoje artykuły M. Burbianka.

⁹ Pod nazwą „Dzień Kowieński” dziennik istniał od 1921 do stycznia 1935 r., potem jako „Dzień Polski” przetrwał do 26 VII a 1940 r. Dziennik był skierowany do czytelnika z miasta. Litewskie władze często ograniczały kolportaż oraz cenzurowały i konfiskowały poszczególne numery. Zob. o tym: Buchowski Krzysztof, *Czasopisma polskiej mniejszości narodowej w międzywojennej Republice Litewskiej*, https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/8559/1/K_Buchowski_Czasopisma_polskiej_mniejszosci_narodowej.pdf [dost.: 10.09.2020].

¹⁰ Marczevska-Stańdowa Elżbieta, *Bibliotekarka z wyboru – Marta Burbianka*, [w:] *Portrety bibliotekarzy polskich*, red. Morsztynkiewiczowa Irena, Wrocław 1980, s. 69–70.

¹¹ W kwestionariuszu osobowym Uniwersytetu Wrocławskiego w rubryce „Znajomość języków obcych” wymieniła: język rosyjski, niemiecki, francuski, litewski (biegła w mowie i piśmie) oraz łacine.

¹² W wydanej na Litwie w 2017 r. jubileuszowej księdze Gimnazjum w Kupiszkach Marta Burbaitė (Marta Burbianka) występuje w spisie nauczycieli języków obcych jako nauczycielka języka niemieckiego („użsienio kalbos – vokiečių”). Pewna nieścisłość pojawia się w dacie zakończenia pracy, w ww. księdze to 1945 r., w innych źródłach – 1944 r. *Šaknimis į žemę, šakomis į dangų: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gim-*

raturową i historię Polski, a w r. 1944/45 prowadziłam w Poniewieżu komplet w zakresie polskiej szkoły powszechnej. Od 1945 r. pracowałam jako kancelistka, a potem referent w Urzędzie Głównego Pełnomocnika Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ds. Ewakuacji w Wilnie aż do chwili wyjazdu do Polski, tj. do 15. IV. 1946 r.¹³.

Działalność Marty Burbianki podczas okupacji w Związku Walki Zbrojnej – Armii Krajowej w powiecie poniewieskim – nie doczekała się bardziej szczegółowych opracowań, niemniej jednak od połowy lat 70. odnajdujemy coraz więcej informacji na ten temat w różnych publikacjach. Zygmunt Szczęsny Brzozowski w swojej monografii *Litwa – Wilno 1910–1945*, w rozdziale *Podokręg Komendy Wileńskiej Armii Krajowej „Litwa Kowieńska”* odnotował, że „w Poniewieżu komendantem był Norbert Lutkiewicz¹⁴, jego zastępcą Marta Burbianka, przed wojną nauczycielka języka polskiego, organizator skautingu. Była faktycznie kierownikiem okręgu. O Lutkiewiczu mówiono złośliwie, że tak się zakonspirował, że trudno go znaleźć¹⁵. We *Wspomnieniach kowieńskich* Jerzego Dowgirda również zostały wymienione te dwie osoby. W strukturze organizacyjnej AK na tym obszarze – Podokręg Kowieński „Klon” dzielił się na siedem obwodów, w tym Obwód Poniewież „Pomarańcza”¹⁶ – komendant Norbert Ludkiewicz – „Karol” i zastępcą Marta Burbianka¹⁷. Przyjęła konspiracyjny pseudonim „Nauczycielka”, zajmowała

---

nazijai – 100 metų, sudarė Sabaliauskienė Zita, Urbelienė Violeta, Vaitiekūnaitė Virginija, Utena 2017, s. 17.

¹³ Własnoręczny życiorys prof. Marty Burbianki znajduje się w Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego (sygn. AUW – 6/3), w: *Album XX – lecia Uniwersytetu Wrocławskiego im. Bolesława Bieruta we Wrocławiu 1945–1965*, T. I – *Życiorysy*, s. 201–202.

¹⁴ Powinno być: Ludkiewicz.

¹⁵ Brzozowski Zygmunt Szczęsny, *Litwa – Wilno 1910–1945*, Paris 1987, s. 88.

¹⁶ W innym źródle Inspektorat Rejonowy „E” (Litwa Kowieńska), Obwód Poniewież „Pomarańczarnia”. „Polska Podziemna. Okręg Wilno ZWZ-AK. Część II”, *Struktura i obsada personalna*, <http://www.dws-xip.pl/PW/formacje/pw2065a.html> [dost.: 09.09.2020].

¹⁷ Dowgird Jerzy, *Wspomnienia kowieńskie Jerzego Dowgirda cz. 5*, <https://bunt.com.pl/buntmlodychduchem/162555/Wspomnienia-kowieńskie-Jerzego-Dowgirda-cz-5> [dost.: 09.09.2020]. O działalności konspiracyjnej M. Burbianki zob. również w: Kobel Ewa, *Lista obecności czyli 700 postaci związanych z dawnym i współczesnym Wrocławem*, Wrocław 2017, s. 626; Roman Wanda Krystyna, *Działalność niepodległościowa żołnierzy polskich na Litwie i Wileńszczyźnie wrzesień 1939 r. – czerwiec 1941 r.*, Piotrków Trybunalski 2003, s. 286; *Wileński słownik biograficzny*, red. Dubowik Henryk, Malinowski Leszek Jan, Bydgoszcz 2008, s. 57.

się m.in. przerzutek ludzi do oddziałów partyzanckich oraz kierowała sprawami organizacyjno-administracyjnymi w swoim obwodzie¹⁸.

Zamykając pewną „klamrą” litewski i wileński etap życia Marty Burbianki, można zauważyć, że zarówno pierwsza praca w Wilnie (1931/1933 – Muzeum Towarzystwa Przyjaciół Nauk), jak i ostatnia, tuż przed ewakuacją do Polski, była związana z bibliotekarstwem. Jako samodzielny referent Wydziału Kultury Głównego Pełnomocnika Rządu RP ds. Ewakuacji w latach 1945–1946 kompletowała i prowadziła specjalną bibliotekę w Wilnie, obejmującą Vilniana i Lithuanica¹⁹.

W dniu 15 kwietnia 1946 r. opuściła Kresową Ojczyznę z „zaświadczeniem dla ewakuacji do Polski nr 458”, w którym wskazano Lignicę (Legnicę) jako punkt docelowy. Stało się inaczej, trafiła do zniszczonego pożogą wojenną Wrocławia. Już od czerwca 1946 r. dzięki inspiracji prof. Teofila Modelskiego²⁰, który rozpoznał dr Martę Burbiankę jako swoją dawną studentkę z Wilna, podjęła pracę na Uniwersytecie Wrocławskim jako starsza asystentka na Wydziale Humanistycznym w Katedrze Słowiańszczyzny Wschodniej. Dość szybko zakończyła pracę na tym wydziale i już 1 sierpnia tego roku wstąpiła w poczet pracowników Biblioteki Uniwersyteckiej²¹. Z Biblioteką Uniwersytecką była związana do 1968 r., do końca swojej aktywności zawodowej (bibliotecznej). Przejście na emeryturę nie przerwało jej pracy dydaktycznej i naukowej. W latach 1956–1972 prowadziła wykłady i seminaria w Katedrze Bibliotekoznawstwa (od 1969 r. Instytut Bibliotekoznawstwa) Uniwersytetu Wrocławskiego. Była członkiem szeregu towarzystw, stowarzyszeń oraz

---

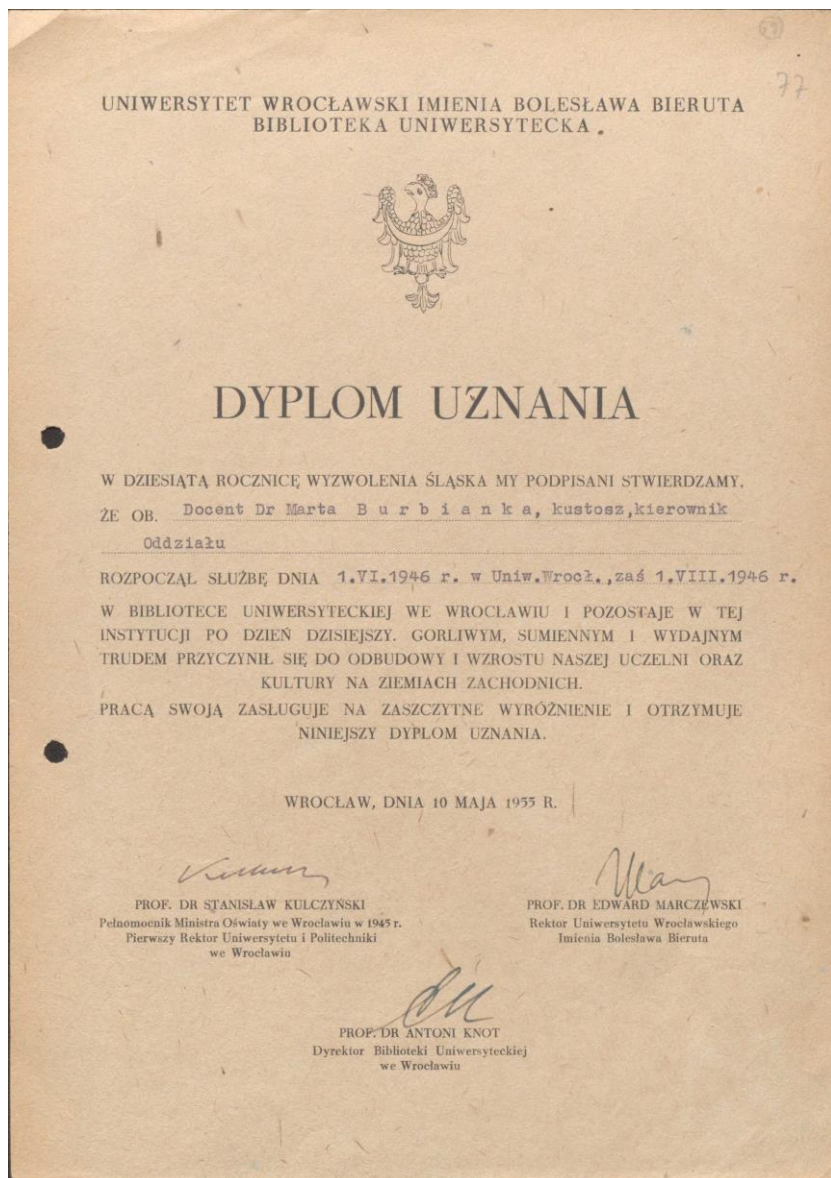
¹⁸ Marczevska-Stańdowa Elżbieta, *Marta Burbianka (1898–1973)*, „Przegląd Biblioteczny”, 1974, nr 3, s. 355–356.

¹⁹ *Wileński słownik...*, s. 57, por. Gaca-Dąbrowska Zofia, *Życiorysy ludzi książki*, [w:] *Informator Bibliotekarza i Księgarza na rok 1975*, Warszawa 1974, s. 280.

²⁰ Prof. Teofil Modelski w latach 1924–1930 był kierownikiem Katedry Historii Średniowiecznej Powszechnej i Nauk Pomocniczych Historii na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie. Od 1930 r. pracował Na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, w 1945 r. rozpoczął pracę na Uniwersytecie Wrocławskim.

²¹ Pismo Dyrektora Biblioteki dra Antoniego Knota do Rektoratu Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu (z dnia 13 czerwca 1946 r.). „(...) proszę przyjąć z dn. 1 sierpnia b.r. ob. Burbiankę Martę, b. bibliotekarkę w Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk w Wilnie w VIII grupie upos.” Interesujące jest to, że podanie do pracy w Bibliotece Uniwersyteckiej złożyła 19 maja 1946 r., dwa tygodnie przed zatrudnieniem na Wydziale Humanistycznym. Z tego wynika, że planowała związać swoje losy nie z Wydziałem Humanistycznym, tylko z Biblioteką Uniwersytecką.

Fot. 2. Dyplom Uznania w dziesiątą rocznicę wyzwolenia Śląska.

Źródło: zbiory Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego.

związków takich jak: Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich (od 1953 r. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich), Związek Nauczycielstwa Polskiego – Sekcja Szkół Wyższych, Komisja Śląska Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Komisja Bibliografii i Bibliotekoznawstwa Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, Towarzystwo Miłośników Historii i Polskiego Towarzystwa Historycznego. Całokształt pracy naukowej, dydaktycznej oraz najważniejszej dla Niej – bibliotecznej został wysoko oceniony. Odznaczono ją wieloma medalami i dyplomami, m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem X-lecia PRL, Dyplomem Uznania w dziesiątą rocznicę wyzwolenia Śląska (Fot. 2) oraz Srebrnym Krzyżem Zasługi z Mieczami za ofiarną pracę w ruchu oporu (w latach 1941–1944). O rozwoju zawodowym i naukowym Marty Burbianki wiemy bardzo dużo, ale warto jeszcze raz przywołać cytowany wcześniej własnoręcznie napisany życiorys w *Albumie XX-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego*:

W październiku 1946 r. złożyłam państwowy egzamin przy Min.[isterstwie] Oświaty dla uzyskania stopnia bibliotekarza I kategorii. Od stycznia 1949 pracowałam na stanowisku kierownika działu. Od 1 maja 1951 r. jestem kierownikiem Gabinetu Śląsko-Łużyckiego. Z dniem 22 lipca 1958 zostałam mianowana kustoszem Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Uchwałą CKK22 z dnia 30 marca 1955 r. przyznano mi tytuł naukowy docenta. (...) Uchwałą Rady Państwa z dnia 19 października 1964 r. zostałam powołana na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Uniw.[ersytecie] Wrocł.[awskim]²³.

Równoległe z pracą biblioteczną i dydaktyczną Marta Burbianka realizowała się w pracy naukowej (jest autorką ok. 90 publikacji). W Wilnie opublikowała kilka prac związanych z dziejami Litwy, m.in.: *Antoni Hlebowicz – zapomniany biograf Witolda* (Wilno 1931), *Geneza urzędu wójtowskiego w Wilnie* (Wilno 1932), *Sprawa obsady urzędu wójtowskiego w Wilnie do połowy XVII wieku* (Wilno 1933). Wrocławski okres działalności naukowej związany był z problematyką bibliologiczną, w

---

²² CKK – Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki.

²³ *Album XX-lecia Uniwersytetu Wrocławskiego...*, s. 202–203. Dokumenty Marty Burbianki znajdują się Archiwum Uniwersytetu Wrocławskiego, część z nich została wykorzystana w tej publikacji.

której wyodrębniły się trzy nurty: pierwszy, związany z pracą biblioteczną (biblioteki zakładowe uczelni wyższych, katalog), drugi – z pracą dydaktyczną (podręczniki akademickie), trzeci – z badaniami dziejów książki na Śląsku (księgarstwo, drukarstwo i intrologatorstwo)²⁴. Pełną bibliografię prac Marty Burbianki opracowaną przez Aleksandrę Mendykową zamieszczono w „Rocznikach Bibliotecznych” 1973, R. XVII, Zeszyt 1–2. Profesor zmarła 29 października 1973 r. we Wrocławiu, spoczęła na cmentarzu Osobowickim.

Marta Burbianka: „Jestem bibliotekarzem z wyboru i lubię bibliotekę jako miejsce mojej pracy; poza tym prowadzę zajęcia dydaktyczne w bibliotece i w instytucie. Jestem zatem bibliotekarzem – pedagogiem, sądzę, że ten mariaż jest już i będzie charakterystyczny także w przyszłości dla naszego zawodu...”²⁵.

---

²⁴ Gaca-Dąbrowska Zofia, *Życiorysy ludzi...*, s. 281.

²⁵ Marczevska-Stańdowa Elżbieta, *Marta Burbianka...*, s. 75.